

Klaudia Cymanow-Sosin

Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie

O KULTURZE REGIONÓW.

SPRAWOZDANIE Z KONGRESU *THE CULTURE OF THE REGIONS*

II Kongres Kultury Regionów *Wspólnie dziedzictwo* w Nowym Sączu, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Małopolskie Centrum Kultury Sokół, Nowy Sącz, 18–21 października 2016 roku

Od 18 do 21 października w samym Nowym Sączu, a także innych miejscowościach Sądeckizny, m.in. w Rytrze i Łososinie Dolnej, odbywał się II Kongres Kultury Regionów, tym razem pod hasłem *Wspólnie dziedzictwo*. Organizatorem wydarzenia było Małopolskie Centrum Kultury Sokół w Nowym Sączu – instytucja kultury województwa małopolskiego.

Przewodni temat oscylował wokół naszego duchowego i materialnego dziedzictwa. Jak stwierdzili organizatorzy: „Tradycja to nie cała przeszłość. To przeszłość obecna w teraźniejszości”. Główny nacisk był stawiany na dyskusję i wymianę doświadczeń w zakresie zarządzania dziedzictwem, jego ochrony, a także komunikowania.

Oprócz ciekawych prezentacji i wydarzeń, angażujących wszystkich uczestników – dość wspomnieć chociażby *Lachów i górali – zaślubiny* czy *Lachów i górali – wesele w Karczmie nad Potokiem w Rytrze* – obok przepięknych wytworów sztuki i rzemiosła, utworów muzyki ludowej, tańców, zwyczajów i obrzędów nie zabrakło także obserwacji i refleksji naukowej. Zaczęło się już pierwszego dnia, podczas wykładu inauguracyjnego prof. Jerzego Vetulaniego *Neurobiologia regionalizmu – wyjaśnienie i tworzenie małych ojczyzn*. W kolejnych dniach można było uczestniczyć m.in. w panelach dotyczących *Współczesnego odbioru tradycji, Zarządzania dziedzictwem, e-Katalogu prasy i wydawnictw katolickich, Tożsamości i jej nowych dyskursów* czy *Muzyki jako transjęzyka dziedzictwa*.

Patronem naukowym jednego z paneli kongresu *Komunikować dziedzictwo* był Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Właśnie po to, by uwrażliwić

uczestników na walory komunikacyjne w przekazywaniu dziedzictwa, pracownicy Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UPJPII pod opieką naukową przewodniczącego tego panelu ks. dra hab. Michała Drożdża, prof. UPJPII zainicjowali debatę, której tematem przewodnim było *Komunikowanie dziedzictwa*. Jak napisali twórcy: „W samym języku, nie tylko w jego treści, ale nawet w strukturze, w związkach, w jakie wchodzi słowa, zyskując nowe znaczenia, jest cały świat danej społeczności. Świat zewnętrzny i wewnętrzny. Bo w języku odbija się sposób jego postrzegania”. Po wstępnym wykładzie przewodniczącego panelu, dotyczącym aksjologicznego wymiaru dziedzictwa, o walorach komunikacyjnych mówili także: dr Katarzyna Drąg, dr Klaudia Cymanow-Sosin, mgr Bernadeta Cich oraz red. Grzegorz Kościński. Całość moderował artysta: Krzysztof Trebunia-Tutka.

Celem tego spotkania było pokazanie, że kultura i sztuka utrwalone w przedmiotach, ale także w pamięci ludzkiej, w przekazach ustnych to zjawiska, które ulegną zapomnieniu bez ciągłej i mądrej ich komunikacji w przestrzeni społecznej. Z debaty, która wywiązała się w czasie trwania panelu, można było wywnioskować, że potrzeba komunikowania, która jest naturalną potrzebą ludzka, w zakresie dziedzictwa kulturowego jest wręcz koniecznością. Spotkanie dowiodło, że istnieje duża przestrzeń twórczego namysłu nad komunikacyjnym potencjałem dziedzictwa kulturowego. Uczestnicy mogli poznać różne punkty widzenia: aksjologa kultury, antropologa kultury, twórcy kultury, kulturoznawcy, reżysera i reportażysty, wreszcie dziennikarza. Paneliści, a w dalszym ciągu i słuchacze, chętnie dzielili się swoimi doświadczeniami i przemyśleniami nad stanem, jakością komunikacyjnego waloru kultury i wspólnie poszukiwali najlepszych sposobów komunikowania zróżnicowanego dziedzictwa kulturowego. Niezwykle ożywiona dyskusja wywiązała się, kiedy w zakresie formy debatowaliśmy o najnowszych osiągnięciach technologicznych, nowych mediach i możliwościach, jakie dają narzędzia komunikowania się we współczesnym społeczeństwie informacyjnym.

Ksiądz Michał Drożdż przypomniał także zebranych o potrzebie refleksji aksjologicznej w kontekście wartości, które scalają i utrzymują cały system tradycji. To właśnie ten system wartości wyznawany przez społeczność oraz umiejętne podtrzymywanie dziedzictwa konserwuje obraz świata danej grupy i pozwala jej funkcjonować jako wspólnocie. Przewodniczący panelu komunikacyjnego zachęcał także, by to dziedzictwo nieustannie poddawać ocenie moralnej, wartościować i przekazywać je w trosce o dobro wspólne. Te słowa były dla uczestników głęboko poruszające i z pewnością zapadające w pamięć – nie tylko w czasie tych szczególnych dni, ale i o wiele dłużej. Odniesienie do uniwersalnych wartości, które tworzą grupę, ale i każdego z jej członków było jednym z najmocniejszych przekazów, który pojawił się podczas tego kongresu.

W drugiej części dnia pracownicy IDIKS UPJPII poprowadzili warsztaty, które zgromadziły rzesze chętnych. Pierwsze z nich, które poprowadziła dr Klaudia Cymanow-Sosin jako wykładowca przedmiotów związanych m.in. z media relations i public relations, nosił tytuł *Bądź rzecznikiem dobrej sprawy*. Te warsztaty to po pierwsze możliwość przełamania pierwszych lodów w kontaktach z mediami dla tych, którzy jeszcze tego nie robili. Uczestnicy dowiedzieli się, jak funkcjonują współczesne media. Podczas warsztatów sprawdzali w praktyce swoje talenty w zakresie komunikowania i odkrywali, jak zainteresować dziennikarza swoim tematem. Biorący udział w spotkaniu mieli także

możliwość odbycia przyspieszonego kursu: jak rozmawiać z dziennikarzem i jakie cechy powinien mieć dobry rzecznik. Uczestnicy przekonali się wreszcie, czego nie wolno robić w kontakcie z dziennikarzami i jak zachować się w sytuacji kryzysowej. W podsumowaniu warsztatów każdy uczestnik otrzymał pakiet zasad: jak należy pisać do mediów i jak się w nich wypowiadać. Kolejne warsztaty nosiły tytuł *Jak nie myśleć na skrót (o stereotypach kulturowych)*. Doktor Katarzyna Drąg, specjalista w zakresie komunikowania międzykulturowego, uczyła uczestników niestereotypowego spojrzenia na stereotypy. Warsztaty były próbą zrozumienia mechanizmów stereotypizowania. Rozważano różne aspekty tego zjawiska. Był czas na dyskusję, twórcze poszukiwania, ciekawe przykłady, odnajdywanie paradoksów „myślenia na skrót” i wreszcie – rozwijanie kompetencji komunikowania międzykulturowego. Trzecie warsztaty poprowadziła mgr Bernadeta Cich, zarówno praktyk, jak i wykładowca UPJPII. Były one zatytułowane: *Pokaż mi to – jak mówić obrazem*. Na pytanie, czego można się spodziewać, prowadząca odpowiedziała: „Odkrycia, że obraz to dźwięk, zapach i słowo. Poznamy tajemnicę mówienia obrazem i obrazowego mówienia. Dowiemy się, jak zapanować nad obrazami, które rządzą naszym myśleniem. Sprawdzimy, jak je podporządkować, wykorzystać, tak aby były nam posłuszne w efektywnej komunikacji. Poznamy różnicę między opowiadaniem i pokazywaniem. Weźmiemy na warsztat kulturę grup etnicznych i widzenie innego tak, żeby nie był obcy. Będziemy tworzyć, działać, myśleć, widzieć, oglądać, rozmawiać [...]”.

Wszystkie warsztaty były także przestrzenią nawiązywania nowych kontaktów zawodowych, rozmów, wymiany poglądów i spostrzeżeń; czasem, w którym wszyscy uczestnicy mogli podzielić się zarówno swymi dylematami, jak i osiągnięciami.

Wieczorem tego dnia odbyło się niezwykle przedstawienie, które przeniosło nas w przeszłość – czasy naszych dziadków, niekiedy rodziców albo i nasze dzieciństwo. Widowisko, stworzone z dużym rozmachem i zaangażowaniem ogromnej liczby artystów ludowych – amatorów i zawodowców, dzieci i starszych, zespoły ludowe i niezależnych artystów, uświadomiło uczestnikom, że kiedyś żyło się w swoich wspólnotach zgodnie z cyklem natury i że to życie miało bardzo unikalny klimat, do którego wielu z nas tęskni. To opowieść o tym, że nie zegar, a rytm pór roku wyznacza zmienne, opowieść o pięknym i mądrym żywobyciu Marii i Jana oraz ich wspólnoty. Niezwykle pieczołowicie przygotowywana inscenizacja pokazała, że warto niekiedy zapatrzyć się w przeszłość, by zdiagnozować swoją terażniejszość i odebrać naukę na przyszłość.

W następnych dniach odbywały się kolejne warsztaty, podsumowania, a także regionalne czytanie tekstów gwarowych w Karczmie Nad Potokiem i „Poprawiny z ciupagą” w Rytrze. Pozostaje mieć nadzieje, że kongres – cieszący się tak ogromnym zainteresowaniem – będzie kontynuowany w kolejnych latach, inspirując społeczności do ochrony dziedzictwa i zachowywania go dla przyszłych pokoleń.